

БИЛО ЈЕ ТО У СЛОБОДНОМ УЖИЦУ

Крај је октобра 1941. године. Ближи се наша прва ратна зима, која собом носи низ нових неизвесности и тешкоћа. Оваког од нас мучи питање како ћемо се снаћи зими. Али, иза нас је наше слободарско Ужице — наша слободна територија. Октобар пун чарки са четницима (сукоб код Рујкића кафане, два мртва друга, мучко убиство друга Милана Благојевића у Пожеги), скоро је прохујао...

У Ужицу смо. Слободарске заставе са знамењем победе лепршају се у зраку. Вољени град живи животом револуционарног града — центра оружане борбе. Кроз груди се разлива миље среће. На лицима грађана огледа се понос, свест и одлучност да истрају у овој тешкој борби. Ближи се велики дан — дан победоносне октобарске револуције. Све је ужурбано, сви хитају за својим послом. Срећа ми распиње груди. Хтео бих једним загрљајем обухватити све: људе, цео град. Град мога дечаштва, град мојих првих младићких дана, град којим Велики октобар наставља свој ход, град симбол слободе у потлаченој, измрцвареној Европи.

Дом културе. Сала је пуна другова. Њихова лица су озарена свешћу о величини дана у којима живимо и величини посла, кога смо се под вођством Партије прихватили.

— Другови — разлежу се снажно салом речи друга Жеља секретара Округног комитета КПЈ — отварам прву слободну окружну партијску конференцију и поздрављам госте друга Марка (Александар Ранковић), члана ЦК КПЈ и друга Павловића (Ива Лола Рибара), члана ЦК СКОЈ-а.

Салом се проломи аплауз. И док речи друга Жеља изражавају срећу, понос на наш град, мисли лете у прошлост: хапшење другова, демонстрације, просута крв друга Марића, на улицама родног града, надувено лице издајника Љубојевима... Како то сада изгледа далеко? Дани сазнања праве вредности човека испуњавају ме гордошћу. Судбина града и нашег народа налазе се у рукама правих људи — у рукама наше вољене Партије. Сан наших младићких жеља, сан радних људи нашег града и стварности. Ликови Маркса, Енгелса, Лењина са овечане бине носе ме у будућност. Ужице — сутра после победе, светло, срећно, празнично,

насмејано појављује се у мислима Реферат је изненада прекинут. — Друтови. Команда места извештава да наш град надлећу авиони. Склонимо се док не прође узбуна!

Речи друга Жеља ме враћају у стварност. Отегнуто клокотање противавионских митраљеза, фијук и тресак бомбе у Крчагову. Фашистички гадови бомбардују фабрику у Крчагову. Преко лица пуног мржње прелеће ми осмех — како су се преварили, све машине су превезене у трезоре где наша партизанска фабрика неметано лије метке оовете... Узбуна је прошла... Посматрам око себе. Ни трага страха, ни панике. Мржња, огорченост и одлучност на лицима свих делегата — јунака многих битака и илегалног рада.

Улазимо у дом. Зауоставља нас друг Баја. Нас неколико морамо напустити конференцију. Фронт зове. Жао нам је, али дужност је преча од осећања.

Пред Учитељском школом постројене чачанске и ужичке чете. Наши камиони брекћу под теретом уз Сарића осоје. Нико од нас не слуги да ће нас већ оутра подмукла издајничка четничка руља напусти у Карану у оквиру плана ликвидирања наше слободне територије, да ће већ сутра заитрати врзино коло издаје, да ће већ сутра заплакати мајке над обешчашћеним кћеркама и измрцвареним — закланим синовима. да ће већ сутра опасти маска с лица издајника. . .

Док иза нас остаје град слободе — Ужице у суорет Великом октобру, обасјано руменилом црвених застава, позлаћених зрацима залазећег сунца, из младићких груди снажно се извија:

„Подигла се ужичка нахија,
против бесних немачких дахија...”

Речи пркоса, речи поноса и вере у победу разлежу се луговима Трешњице и Пониковице. . .

(Одломак из необјављеног дневника, „Вести” 12. новембар 1959. г.)

Славе ЗАРИЋ